

1031

C O D I C E S

1032

non tamen integra; versu nempe  
26. abrumpitur. Lectio per su-  
dum pro per ludum etiam hic, ut  
Cod. mox cit. stabilitur. Cetera  
cum edit. Canisii conspirant.

CCLXXXIII. VII. E. 2

320 Codex membraneus lat. Sec.  
f. XI. Folior. 200. f. per 2.  
Columnas probe exaratus, me-  
liorisque notae constat sequenti-  
bus: I. Tractatu de principalibus  
Vitiis et Virtutibus. Noveram  
argumentum istud a Juliano Po-  
merio jam Sec. V. agitatum fuisse,  
sed vix lectionem ingressus  
Cap. I. Gregorium in Job citari  
deprehendi. Itaque ad Rabanum  
Maurum delapsus sum, cujus T.  
VI. Coloniae 1626. p. 125. In-  
stitutio haec legitur, diversa ab  
illa ejusdem Autoris, quae Edi-  
tores Colonienses fugit, licet jam  
a. 1560. cura Wolfg. Lazii ti-  
tulo de Virtutibus et Vitiis Ant-  
werpiae 8. lucem aspexerit. Ha-  
bet porro nostra Praeloquium hu-  
jusmodi: Cogitans ergo mecum  
quo modo christiano populo aliquod  
solatium preberem. quo melius con-  
tra antiquum hostem configere pos-  
set. et christi gratia donante ad  
victoriam ueram peruenire. excerp-  
si de sanctorum et catholicorum pa-  
trum scriptis aliqua testimonia. un-  
de qui uellent opuscula nostra le-  
gere. et coram quibus labor noster  
despectus non est. aliquod adiuto-  
rium acciperent ad regendum semet  
ipsos. et alios ad meliorem uitam  
corrigendos. Primum de octo prin-  
cipalibus uiciis et remediis contra

eos (sic) opponendis. Deinde de  
uirtutibus sacris. et laude earum  
scribere decernimus. et sic ad ue-  
ram confessionis humilitatem. et  
ad poenitentiae remedium stilum  
uertere cogitamus. Verum de ulti-  
mo hoc argumento, siue Libro  
III. qui in Editis incipit p. 130.  
nihil in nostro Codice. Praelo-  
quio subjicitur Elenchus Capitum  
Libri I. quae numero sunt XVII.  
tractantque de Superbia, uana  
Gloria, Inuidia, Ira, Tristitia,  
Auaricia, Gula, Luxuria, sub-  
jectis cuique Remediis. Cap. I.  
in quo simul omnis horum vitio-  
rum propago edisseritur, incipit:  
A paradisi gaudiis postquam expul-  
sum est genus humanum. octo cri-  
minalia in filios adae originaliter  
dominantur uicia &c. Liber II.  
Capita censet X. De Uita actiua,  
de Uita contemplatiua, de Fide,  
de Spe, de Caritate, de Virtute  
in genere, de Prudencia, de Iu-  
sticia, de Fortitudine, de Tem-  
perancia. Ultima Operis: Satis  
ut opinor ex tribus gradibus caele-  
stibus scilicet fide. et spe. et cari-  
tate. nec non et uirtutibus quat-  
tuor. quibus ad culmina uirtutum  
ascenditur. est disputatum. Nota,  
Opus etiam Halitgario Camerac.  
tribui ex Canisii Lect. antiq. in  
Bibl. PP. Lugd. T. XIV. p.  
909.

II. fol. 20. Incipit Expositio  
Bede in Cantica Canticorum. Ini-  
tium: Osculetur me osculo oris sui.  
Salomon inspiratus diuino spiritu  
composuit hunc libellum de nuptiis  
christi et ecclesiae &c. Si re ip-  
sa Bedae sit Commentarius iste,

ut

2024-04-28

ut diversa manu bis praefixum ejus nomen contendere videtur, bis illum quoque in *Cantica* scripsisse oportet; praefens enim Expositio toto coelo abit ab ea, quam inter ejus *Opera* T. IV. *Colon.* 1688. col. 714. f. legimus. Reperitur vero ea in *Bibl. PP. Lugd.* T. XX. p. 1606. *Brunoni Asteni Signensium* Episcopo tributa, qui anno 1123. aut 25. diem clausit. Ad quam sententiam, ut aegre adducar, tria faciunt: Primo aetas Codicis nostri, quae *Brunonis* aetatem excedere videtur. Secundo, si etiam Codex *Brunoni* coaevus statuatur, difficultas explicandi, quomodo Librario coaevo *Brunonis* nomen ignotum fuisse potuerit. Tertio, Codex *Riccardianus* Sec. XII. *Florentiae*, in quo, teste *Job. Lamio Catal. Codd. Mss.* p. 83. praeter alia *Brunonis* hujus, longe diversa, eaque amplior et diffusior in *Cantica* Expositio ejus nomine insignita habetur. Igitur dicendum erit, *Brunonem* non tantum, ut ipse initio *Commentarii* sui in *Psal.* narrat, bis in *Psalterium*, sed etiam toties in *Cantica* commentatum fuisse, aut alius, isque antiquior Expositio ni nostrae Autor quaerendus. Atque hic pace lectorum *Haymonem* ex Monacho *Fuldensi*, tum *Hersfeldiensi* Episcopum *Halberstadiensem* Sec. IX. scriptorem obsidem dabo, dum certa quis evincat. Hujus enim nomine praefixo una cum *Enarratione* in XII. *Prophetas minores* prodiit illa *Coloniae* 1533. 8. quam Editionem

ignotam fuisse oportet *Mauro Marchesio* Operum *Brunonis Ast.* evulgatori.

III. fol. 74. Ejusdem *Haymonis* *Commentarius in Apocalypsin*, sed ἀνεπιγραφός. Initium: *Legimus in ecclesiastica historia beatum iohannem a domiciano impiissimo caesarum &c.* Deficit in expositione initii C. I. his verbis: *Regnum autem solummodo ad caput. Particeps christi* — —. Extat integer *Colon.* 1531. 8.

IV. fol. 83. Brevis *Expositio* X. *Nominum Dei* ex Hebraico. Incipit: *Beatissimus hieronimus uir eruditissimus. multarumque linguarum peritus. hebreorum nominum primus interpretationem in latinam linguam conuertit &c.* Legitur pariter absque Autoris nomine T. III. *Opp. Hieronymi* edit. *Vallars.* append. 2. p. 729. ubi in expositione nominis *Sabaoth* post vocem *exercituum* haec desunt: *de quo in psalmo ab angelis dicitur; Quis est iste Rex gloriae? dominus uirtutum. Sunt enim &c.* Sextum item Nomen, quod ibi legitur *Ebeie*, id est, qui est, nobis rectius sonat *Esereie*, אֵשֶׁר אֱהִיָּה. Sed in nomine *τετραγεαμματα* ante verba: id est duabus JA, noster inseruit: *iod.* quod vitiosum.

V. fol. 84. Incipiunt *Benedictiones filiorum iacob*. Interjectum manu coeua: *Rabanus episcopus.* L. IV. *Enarrationum in Genes.* c. 15. *Rabanus* has quidem *Benedictiones* explanat, sed hic de prolixiore ejus in illas *Commentario* agitur, quem *Tribemius*



hemius *Librum* adpellat, quemque, utut diligenter quaesitum, Editores *Colonienses* nancisci non potuere, quemadmodum ipsimet in fronte T. I. queruntur. Ea itaque illum futuro operum *Rabani pagasarn*. Praefationis ejus initium est: *Sacrosancta atque praesaga sanctorum Patriarcharum benedictio &c.* Operis ipsius: *Ruben primogenitus meus — Patet litterae sensus, quia beatus iacob primum filium &c.* Atque cum Praefatio haec, tum primum *Rubenis* oraculum impressa sunt T. III. opp. *Hieronymi* append. 2. supracit. p. 739. verum ubi ad *Simeonem* et *Levi* devenitur, tota alia, multoque brevior, atque ex *Hieronymi Quaesit. Hebraic.* decerpta subtexitur interpretatio, neque in *Admonitione* praevia vel PP. *Mauriani* vel ipse *Vallarsus Rabani* verbulo meminere, quamvis *Hieronymum, Augustinum, Gregorium M. Eucherium Lugd. Alcuinum* adpellarent, inter quorum Opera aut sincera aut spuria ejusmodi *Benedictionum* *Explanationes* extarent. Verum nostras ab his omnibus abire docet continuatio *Benedictionis Simeonis* et *Levi*. Ita illa: *Simeon et leui fratres. uasa iniquitatis bellantia. Patet litterae sensus, quia hi duo fratres. ob ulciscendum stuprum sororis. subornata pace. et fictis amiciciis. deciperunt sichem. et emor patrem illius &c.* Finis: *sicut exultant qui diuidant spolia.* Subiecta est ἀνακεφαλαιωσις Praefationi consona, quam adscribo: *Haec ergo certa*

et paterna est regula. ut non solum uniuscuiuslibet sermonis. sed etiam totius sententiae et causae sensum in diuinis litteris. non ex nostre opinionis praetudicio. sed ex ipsius diuinae lectionis serie id est precedentibus et consequentibus. si falli nolumus. exquiramus. Sicut beatus hieronimus docet dicens. Heret sibi sermo dominicus. et sequentia pendent ex prioribus. Prudens lector caue semper superstiosam intelligentiam. ut non tuo sensui attemperes. scripturis iungas sensum tuum. et intelligas quid sequatur.

VI. fol. 94. p. 2. *Quaestiones* cujusdam de Theologia. Ita manus recentior inscripsit *Epistolam* responsoriam *Anonymi* ad *Quaestiones* hermeneuticas tres *Episcopi* pariter *Anonymi*. Dabo *Quaestiones* ipsis *Respondentis* verbis: *Placuit interim uobis rogare quid sentirem super altercatione michaelis archangeli cum diabolo de moysi corpore. quod in epistola iude apostoli legitur. quid etiam intelligerem de eo quod respondens dominus ad iob. de turbine dixit. Ecce beemmoth quem feci. tecum foenum sicut bos comedet; Post quae etiam nonnulla sequuntur. An extrahere poteris hamo leuiathan? quae singula. uerecunda subseruiente obedientia — breuiter intimabo.* Itaque per moysi corpus Populum *Israeliticum* intelligens altercationem in tempus captivitatis *Babylonicae* refert *Michaele* pro ejus liberatione Deum orante, malo Genio eum sub *Idololatriae* iugo retinere conante.

1037

## PATRISTICI

1038

conante. *Bebemoth* adductis prius *Philippi*, cuius *Commentarius in Job* T. XI. Opp. *Hier. edit. Valars.* legitur, et *Gregorii M.* sententiis, lapsum Angelum interpretatur, *Leviathan* vero cum eum ipsum, tum partem humani generis ipsi adhaerentem. Initium Epistolae ejusmodi est: *Domino sanctissimo. et nimium desiderantissimo. apostolico honore dignissimo episcopo. ille humilis. deuotas orationes. et fidelissimum. atque aeternum seruitium. Epistola beatitudinis uestre. maximum et gaudium indidit. et metum incussit &c.* Finis: *obsecro. ut corrigendo instruat is inscium. non spernendo absterreat is deuotum.* Librum *Literarum* a *Rabano Mauro* relictum fuisse, testis est *Trithemius*; pauca vero illius haecenus inventas, norunt Eruditi. Itaque vix haereo et praesentem, et subsequa plura Responfa eidem tribuere,

Codex.

Itaque contra filium hominis dicebant uerbum hi. qui in eius carne scandalizabantur. hominem eum tantum arbitantes. eumque fabri filium appellantes. et fratrem illum habere dicentes. hominemque uoracem. et potatorem vini. eum esse succensentes &c.

IX. fol. 102. Expositio in illud *Isaiae* C. LXVI. *Et egredientur et uidebunt membra* (Sept. *κωλα*. Vulg. *Cadavera*. פגרים) hominum, qui praeuaticati sunt in

eoque magis, quod utrinque certis *Rabani* Operibus intercepta sint, ut patebit.

VII. fol. 99. Expositio in illud *Amos* C. V. *Ve desiderantibus diem domini &c.* Initium: *In expositionibus scripturarum maxime propheticarum primum hystoriae iacienda sunt fundamenta. quibus solide constitutis. allegorica structura inconcussa firmitate procedere poterit &c.* Solet hoc urgere *Rabanus*.

VIII. fol. 100. Expositio in illud *Matth.* C. XII. *Omne peccatum et blasphemia dimittetur hominibus &c.* Initium: *Sensus huius sententiae pendet ex superioribus &c.* Vides, ut obseruet *Rabanus* id, quod in *Epilogo* ad *Benedictiones Filiorum Jacob* commendauerat. Praeterea quam gemina sunt, quae hic, et *Commentarii* sui in *Matth.* L. IV. T. Opp. V. p. 76. tradit.

Edita.

Quicumque convicia dixerit contra me scandalizatus quippe carne mea et me hominem tantum arbitrans, quod filius sim fabri et fratres habeam *Jacobum* et *Joseph* et *Judam*, et homo uorator et vini potator sim &c.

me. Disquirat autor, qua ratione Electi poenas Reproborum visuri sint. Initium: *Quomodo egredientur boni ad uidendas poenas malorum?* &c.

X.



1039

C O D I C E S

1040

X. fol. eod. *De Tonsura*. Bre-  
vissime allegoricus ejus Significa-  
tus exponitur.

XI. fol. eod. absque Titulo  
Explicatio et Significatus mysti-  
cus Septuagesimae, Sexagesimae,  
Quinquagesimae et Quadragesi-  
mae. Ingressus est instar Homi-  
liae: Si diligenter bis quae ex euan-  
gelica uel apostolica lectione reci-  
tata sunt, animum intendimus, ani-  
maduertere possumus, morum no-  
bis et totius uitae mutationem, indi-  
ci &c. Finis vero: sed illa sim-  
pla morte domini, a nostra dupla  
morte liberamur.

XII. fol. 103. p. 2. Adnecti-  
tur brevis Dissertatio de Respon-  
soriis et Antiphonis, quae in sep-  
tuagesima in ecclesiis canuntur.  
Quod Alleluiah ante eam multi-  
plicetur, hanc sub finem ratio-  
nem adfert: quod ipsa die dimitti-  
tenda est, et ideo quasi salutantes,  
et complectentes, et ualefacientes,  
quasi quasdam moras innectimus re-  
cessurae, adhuc si fieri posset reti-  
nere cupientes.

XIII. fol. et p. ead. De cele-  
bratione Diei III. VII. et  
XXX. pro Defunctis, absque Ti-  
tulo. Initium: Tercia dies specia-  
liter pro animae absolutione cele-  
bratur, quia triplicis est naturae, ui-  
delicet irascibilis concupiscibilis et  
rationalis &c. Ratio diei VII. Sep-  
tenarius namque numerus ex ter-  
nario constat et quaternario, et ter-  
narius animae tribuitur, quaterna-  
rius corpori deputatur, propter  
IIII. notissimos quibus constat hu-  
mores. Interjecit manus coeua:  
sanguis, colera rubra, colera nigra.

flecma. Sed haec parum satis-  
faciunt. Pro celebratione Diei  
XXX, exemplum e *Dialogis Gre-  
gorii M.* adducitur.

XIV. fol. 104. p. 2. De Tri-  
bus vitae statibus breviter: Tres  
status sunt totius uitae; Primus  
status fuit felix, a quo adam per  
preuaricationem cecidit &c. Secun-  
dus status miser, in quo nunc su-  
mus &c. Tertius status est in il-  
la beata uita &c. Adferitur hic  
Adam, postquam uetiti ligni po-  
mum presumpsit, liberum arbitrium  
ad bonum perdidisse.

XV. fol. 105. componitur  
'Αντιλογία inter illud Exodi C.  
XX. Visitans iniquitatem patrum  
in filios, et illud Ezech. XX.  
Filius non portabit iniquitatem pa-  
tris. Initium: Questio oritur, cur  
dicatur, uisitans &c.

XVI. fol. eod. p. 2. absque  
Titulo, ut plerumque, Disquisi-  
tio de Suffocato. Initium: Suffoca-  
tum uocamus animal, quod a lupo,  
seu urso, et aliqua bestia strangu-  
laturum uel laceratum est. A tali  
censet Noster abstinendum, non  
vero a praeda, quam hominis ve-  
nantis industria vel per canes, vel  
per falcones, hamo, laqueo, vi-  
sco &c. in potestatem redegit.  
Exposito dein Apostoli de Suffo-  
catis praecepto, ita concludit:  
Nunc uestram domine mi deside-  
rantissime, et totis diligende pre-  
cordiis, obsecro maiestatem, ut quia  
precepto uestro, non ignarus pro-  
prie mediocritatis parere studui,  
consulatis necessitati meae, exonere-  
tis uerecundiam, detis ueniam igno-  
rantiae, faueatis deuotioni; fatebor  
certe

certe nostram miseriam. nec pudor mihi obstat; Cotidie nos hostis armis circumtonat. continua rerum nos adterunt dispendia. famis quoque inaudita penuria per omnem nostram crassatur regionem. His et aliis innumeris pro peccatis nostris adtriti calamitatibus. oramus ut manum largissimam ad nos usque dignemini extendere; Hoc siquidem meritis uestris condecet. et nomini ac gloriae uestrae non parum proficiet. sed et nos in eternum. et fidelissimos seruos et deuotos oratores uobis acquirat. Vides Principem aliquem, Ludovicum Pium, aut unum e Filiis, sententiam Rabani de Suffocato exquisivisse. Famis mentio Scriptum istud anno 850. adfigere videtur. Adi Mabillon. *Act. SS. O. B. Sec. IV. P. 2.*

XVII. fol. 107. Nova Dissertatio in illud Matth. XII. Marci III. Lucae XII. Qui blasphemauerit in spiritum sanctum &c. Initium: Queritur cur Dominus dicat. qui blasphemauerit &c. cum nulli desperandum sit de magnitudine peccatorum suorum &c. Augustini in hoc solvendo autoritate utitur, atque inter alia Spiritum S. a Patre Filioque procedere, et quaedam esse peccata levia, quae post mortem remittantur, adferit.

XVIII. fol. 107. p. 2. Querunt quidam quare peccatum quod cum tempore committitur. sine fine punitur. Respondet Rabanus: Sed Deus non ad opera hominum. sed ad uoluntates attendit. qui semper uiuere. et semper peccare uel-

Denis Codd. mss. theol. Bibl. Palat.

lent. si possent &c. Item respondet ad Quaestionem: Cur in epistola. quae ad hebreos dicitur. non preposuit nomen suum apostolus. sicut et in ceteris? Utrumque breviter.

XIX. fol. 108. Questio de Adoranda Cruce. Initium: Cum a te propositam mihi carissime lype. de adoranda cruce questionem soluere. et curiositati tuae quamuis animo oppido perturbato satisfacere conarer. orta est ex ipsa quam facilem exstimaueram solutione. questio longe ualidior. atque amplexior. de adorando uidelicet deo &c. Huic initio manu Sec. ut videtur, XV. ad marginem adscriptum: Lupus seruatus presbyter ad quem Rhabanus 8 libros in epistolam Ro. pauli scripsit. Lupus hic in Fuldensi Coenobio olim sub Rhabano sacris studiis vacans, Abbas postea Ferrariensis in Dioec. Senonensi creatus est an. 838. de qua re epistolam dedit ad Rabanum, quae T. XV. Bibl. PP. Lugd. p. 20. ordine XL. est. De praesenti vero Quaestione tam in huius, quam in illius rebus altum, quod sciam, silentium. Et primam quidem Partem ita tractat Noster, ut et exemplo Servatoris, et Formula ab eo praescripta urgeat, solum Patrem adorandum et invocandum esse; ubi vero, et in quibus orationibus Christo domino id est filio sit supplicandum, item de Sanctorum invocatione, nihil decidat, sed dicat: se nondum impegiſſe. quem nisi diuinus esset, herculaneum appellarem. In

U u u

Parte



Parte *secunda* de *Cruce* multa praeclare congerit ad distinguendam *Orationem* et *Adorationem*, quo loco etiam doctrinam graecam *Romae*, ut est in *Vita a Trithemio* scripta, haustam a *Theophilo Ephesio* comprobat, dum *proseuchen*, *προσευχῆν* et *proschinusin* *προσχυνσιν* significatu differre exemplis biblicis ostendit, atque adeo concludit: *Hoc et nobis credamus esse faciendum. ut prosternamur uidelicet ante crucem. et eum qui in ea pependit. interioribus oculis intuentes adoremus. Sic et crux quæ sine dubio sancta est. et competentem sibi habebit honorem. et deus in quo. et a quo. et per quem. ut beatus augustinus ait. sancta sunt. quæ sancta sunt omnia. in eo quod ipse sanctificauit. uenerabiliter adoratur.*

XX. fol. 110. p. 2. Epistola, cujus inscriptio: *Domino beatissimo et uere apostolico. uerae et eterne sapientie amatori. sanctae uirdunensis ecclesiae ierarcho. dignissime ab omnibus uenerando! R. (abanus) eius fidele mancipium. et minimus seruulorum eius seruulus. fidelissimas orationes in christo et seruitium sempiternum. Omnipotenti deo gratias refero &c.* Epistolam hanc intra an. 842 — 47. scriptam putem, dum Noster abdicato Abbatis munere in monte *S. Petri* privatus ageret; Cum enim Episcopus *Virdun.* qui intra hos annos *Hilduinus* fuit, eum ad se invitasset, respondet: *Quod dixistis uelle uos me esse uobiscum? me miserum cui non contigit uos id uelle. dum adhuc*

*calidus medullas sanguis alebat. solideque suo stabant sanguine (robore?) uires; Nunc longo senio putre corpus (natus erat an. 776.) et succedentibus sibi morbis membra debilia. hoc exoptabile bonum mihi inuident.* Prolixe deinceps consolatur Episcopum de temporum calamitatibus adductis etiam *Gregorii M.* et *Augustini* locis, iussusque sententiam expromere in ultimam partem Prophetiae *Ezechielis* de *gog* et *magog* aliisque gentibus, ita infit: *Primo dicendum. opinionem que innumeros tam in uestra. quam in nostra regione peruasit. friuolam esse. et nihil ueri in se habere. qua putatur deo odibilis gens hungorum (tum primum Germaniae innotescens) esse gog et magog. ceteræque gentes quæ cum eis describuntur &c.* Fuscè porro in contrarium differit, et per *Gog* et *Magog* *Haeresiarchas* potius et eorum sequaces intelligendos esse statuit. Tum ad *Hungaros* rediens gentem quidem certe *Romanis* cognitam, sed alio tunc nomine fuisse contendit. Itaque in praesens nomen inquit: *Referam quid audierim a maioribus cum primum execrandæ huius gentis nomen apud nos auditum est. siue illud historia. siue sit fabula.* Audiuit autem, fame immaniissima olim omnem *Pannoniam Histriam* et *Illyriam* invadente vulgus inutile a Principibus earum regionum sedibus exactum intrasse *meotides paludes*, ibique consumptis imbellioribus, qui magis strenui erant, venatu vitam tolerasse pel-

libus ferarum tectos, arcuque valentes, dum numero augerentur; Et sic tandem vicinarum gentium sedes invasisse, a fame teutonice *Hunger*, quam Majores eorum perpeffi erant, *Hungros* adpellatos &c. Miretur, qui nescit omnium Populorum origines fabulis involutas esse.

XXI. fol. 113. p. 2. Responso ad Quaestionem: *cur modo in orbe christiano non edificentur. aut dedicentur ecclesiae in memoria uel nomine patriarcharum uel prophetarum. ceterorumque sanctorum. qui domini et saluatoris nostri aduentum precefferunt.* Initium: *Placuit beatitudini uestrae pater sanctissime. requirere a nostra exiguitate. cur &c.* Praecipuam rationem ab eo, quod illorum Dies natales aut Passionis ignorentur, et non reperiantur Reliquiae, sine quibus templa edificari aut consecrari moris non est, repetit *Rabanus*, cujus *Opuscula*, quae *Rab. Mauri Responso* inscribi possent, hic finiri putem; Expositionem enim Significatus allegorici *Baculi Pastoralis*, quae manu Sec. XII. ultimae illius Responso media interjecta est, ad

illum pertinere non arbitror. Inquirant Antiquitatis ecclesiasticae Studiosi, an aliae Bibliothecae Codices subpeditent, quibus quam evidentissimum reddatur, in hoc Volumine contenta novae *Opp.* Praefulis nostri Editioni adjungi debere.

XXII. fol. 115. Farrago quaedam *Glossarum* seu Interpretationum ex Hebr. Graec. et Latino magnam partem frivolarum. Initium: *Pliades dicuntur stelle in fronte tauri positae eo quod plures sint.* Ita: *Melameffis collectio mellis.* *Nilus neon ilon nouum limum trahens.* *Apocriphus liber dicitur secrete legendus.* *Plandeetes* (πρωδεκτες) dicitur biblioteca illa picta ubi uidetur quomodo beatus *Paulus* corrigiata (loris) cesus fuit. Ubi gentium haec Bibliotheca? *Smigma quod et dentifricium dicitur ex ebore. et picmentis. ex quo infectum est Corium unde fricant mulieres dentes suos. ut bonum habeant odorem.* *Problema obscura parabola.* *Yamm elia stolosane ciuitatis episcopus* (forte legendum *Yammelius* five *Amelius*; hic enim *Tolosae* sub finem Sec. XI. sedit) *fecit uersus ubi dixit*

*Queritur a multis quidnam sit problema parua.*

*Extalis est maius extum intestinum uidelicet per quod stercora diriguntur quod nos sentinarium dicimus idem sunt et marisce &c.*

XXIII. fol. 116. p. 2. absque alio Titulo: *Interrogatio Augustini.* Est hic *Augustinus Romanus a Gregorio M. ad Anglorum con-*

versionem ablegatus an. 598. qui primus *Cantuariae Archiepiscopus* obiit an. 604. *Interrogationes* ejus XI. *Gregorio* propositas *Beda L. I. Hist. Anglor.* c. 27. instar *Libelli* inseruit, unde postmodum in formam *Epistolae* redactas habes T. II. *Opp. Gregorii*



1047

C O D I C E S

1048

edit. *Maur. Paris. 1705. Epistolar. L. XI. n. 64. col. 1150.* Verum in *Cod. nostro* tantum *Interrogatio V. VI. VII. X. et XI.* repraesentatur. Quoniam vero *Priores III. circa Matrimonii Impedimenta et Consanguinitatis, Adfinitatisque Gradus* versantur, adpietum est sub finem elegans *Schema*, cujus duo Circuli medii

maximi sex Gradus generis Paterni et Materni ascendentes et descendentes exhibent, sex vero Circuli laterales minores Effata five Canones *Calixti, Gregorii, Julii*, iterum *Gregorii, Nicolai Pontiff. et Isidori Ep. Hispal.* continent. Circulus maximus Medium Schematis ambiens hac utrinque gaudet inscriptione:

*Humani generis medii de limite finis*

*Ut liceat nulli proprio cum sanguine iungi. Et:*

*Sex patet esse gradus miro discrimine iunctos*

*Sursum scandentis uel in inferiora cadentis.*

XXIV. fol. 122. p. 2. Confessio Trinitatis *συναγωγος* scripta absque Titulo, cui recentior manus imposuit: *Victorini afri viri consularis ὁμωος.* Extat Viri huius, Scriptoris Sec. IV. Rhetoris

*Rom. in senio ad Christum conversi Hymnus I. de Trinitate in Bibl. PP. Lugd. T. IV. p. 294.* cujus solus Versus *primus* cum nostro convenit:

*Adesto lumen verum Pater omnipotens Deus.*

Sed video *Andr. Rivinum* in *Reliquiis Duſum Victorinorum, Gothae 1652. 8.* Tres ejusmodi *Hymnos* edidisse, neque tamen dicere possum *Nostrum* in iis connumerari, cum *Reliquiae* illae ad

manum non sint. Ceterum ex eo bona pars *Antiphonarum*, quae in *Festo Trinitatis* hodie ad *Matutinum* leguntur, depromta est. Prosequitur ille:

*Adesto lumen de lumine uerbum.*

*et filius dei. deus omnipotens. &c.*

Et finit: *O. B. T. Tibi laus. tibi gloria. tibi gratiarum.*

*actio. in secula sempiterna.*

XXV. fol. 123. p. 2. *Fl. Albini* seu *Alcuini Liber de Virtutibus et Vitiis ἀρετῶν καὶ κακιῶν*, nisi quod manus recentior praefixit:

*Alcuini ad Guidonem comitem Enchiridion του παναγοτου.* Praeit *Elenchus Capitum XXXV. Peroratio enim Operis* non est computata.

tata. Post haec: *Incipit Praefatio. Dilectissimo filio uuidoni comiti humilis leuita alquinus salutem. Memor petitionis tuae. et promissionis meae &c. Finis: boni operis perpetua coronabitur gloria. Neque enim adest illa lacinia a Quercetano in Edit. Opp. Paris. 1617. f. ex T. VI. Leß. Antiq. Canisii adtexta. In nova Editione Ratisb. legitur Liber noster T. II. 1777. Vol. I. p. 128. cum variis Codd. mss. collatus.*

XXVI. fol. 141. Sermo leonis pape. Initium: *Hodierna festiuitas preter illam reuerentiam quam toto terrarum orbe promeruit. speciali et propria romane urbis exultatione ueneranda est &c. Fragmentum Sermonis in Natali Apostolorum Petri et Pauli, qui in Edit. Quesnel. Lugd. 1700. est p. 163. LXXX.*

XXVII. fol. eod. p. 2. ad marginem: Sermo maximi episcopi. Centunculus ex pluribus Ejus Sermonibus in Natali Apostolorum Petri et Pauli, qui leguntur Bibl. PP. Lugd. T. VI. a p. 34. Initium: *In omnium sanctorum commemoratione letandum est &c.*

XXVIII. fol. 142. Opusculum de militia spirituali et seculari. Ita manus recentior una, et altera supra in margine: *Ferrandi Ad Reginum Comitem de VII. regulis Innocentii liber.* Est hic Fulgentius Ferrandus Fulgentii Rusp. discipulus et Sec. VI. Diaconus Eccl. Carthaginensis, cujus Opera e Petri Franc. Chisletii edit. Divionensi 1649. 4. recusa sunt in Bibl. PP. Lugd. T. IX. a p.

475. Et Παγαυερισμὸν quidem nostrum p. 494. Incipit illud: *Socialis uitę laboribus exercendus. ignorantia pueritię mox (ut) rationalis homo caruerit &c. Et finit: ubi dabitur ducibus christianis perpetuus principatus.* Satis emendate descripta est praeclara haec Christiani Militis institutio, quae in linguas modernas transferri mereretur.

XXIX. fol. 162. p. 2. Incipit Liber qui vocatur Via Regia. Librum hunc post Luc. Holstenium Luc. Dacherius Spicil. edit. 1723. T. I. p. 238. et Joh. Mabillonus Analeß. vet. p. 357. Smaragdo Abb. S. Michaelis in Dioec. Viridun. Scriptori Sec. IX. tribuunt, quem is ad Carolum M. aut Ludovicum potius Pium scripserit. Legitur in Spicil. cit. p. 238. sed absque Praefatione, quam in Cod. Reginae Suec. deperiisse, recte conjectavit Holstenius; extat enim in Nostro, unde describam, nec me labor iste gravabit. Non nos ad hunc conficiendum libellum spiritus commouit presumptionis. sed dilectionis et caritatis. alioquin incongruum uideretur omnibus. et ineptum. ut serui domino. humillimi excelsi. pauperes potenti. famuli clarissimo regi conuiuuium prepararent. et quem ab infanzia multiplex cornigerum pennigerumque cibus nutriuit. et multigenę regięque diuitię regio educarunt in gremio. ad nostrum modicum et olericum regem inuitaremus pabulum. quasi nostra insulsa nec ad purum decocta potestati regiaę sufficeret olla. Sed non ut prefati sumus. nos



ad hoc peragendum opus presumptionis commouit audacia. sed dilectionis et caritatis excitauit fiducia. Indefinenter etenim omnium uestrorum recordamur bonorum. et multiplicium uestrorum non obliuiscimur munerum. amplexus quos nobis dulciter regalis ulna porrexit. in mentis archano depinximus. oscula melliflua in cordis tabulis fortiter sculpsimus. uerba uestra utpote regia melliflua dulcia et suauiua. uelut thesaurum in mentis tenemus archano. felices dicimus illos. qui uobiscum cotidie uiuunt. felices qui iugiter uobiscum morantur. uestra enim forma patiens et ornata omnes letificat. omnes exaltat et glorificat. Omnibus munera dilectionem et amorem ministrat; hoc nos regio dulcique amore permoti et regali munere excitati hunc parui paruulum libellum digessimus. quem diuinis testimoniis multipliciter confirmauimus; Nomen illi uiam regiam dedimus. et tibi regi feliciter legendum direximus. ut uelut per regia currens itinera ad regem regum et ad regiam feliciter peruenias patriam. Ceterum Opusculum nil abit ab Impressis, nisi quod in plures Articulos miniatas inscriptionibus gaudentes sit diuisum.

XXX. fol. 191. Incipiunt Dicta Sancti Augustini de Disciplina Christianorum. Initium: Locutus est ad nos sermo dei. et depromptus est ad exhortationem nostram &c. Opusculum alias inscriptum Liber aut Libellus extat edit. Maur. Opp. Augustini T. VI. 1685. col. 581. diuisum in Capita XIV. sed

nobis una ferie decurrit, nec habet in finem laciniolam illam, quae ibi n. 16. audit.

XXXI. fol. 194. p. 2. Hic Liber Sancti Valeriani Cimelensis Episcopi de Bono Disciplinae. Initium: Multi qui sanę doctrine aduersantur. iusticiam culpant &c. Primus Librum hunc seu Sermone, cum antea inter Augustini Opera legeretur, suo Autori redditum e Bibliotheca Barth. Schoebingeri Patricii S. Galli produxit Melch. Goldastus cum 1601. 8. tum inter Paraeneticos Veteres P. I. 1604. 4. Eundem cum XIX. aliis, quos in Cod. Corbeiae Vet. reppererat, repraesentavit Jac. Sirmondus Paris. 1612. 8. ne appellato quidem, quod salvis omnibus poterat, Goldasto. Inde in ejus Opp. T. I. Paris. 1696. col. 613. et in Bibl. PP. Lugd. T. VIII. p. 498. habetur. Praemititur ibi brevis etiam Valeriani Notitia, de quo plura in Hist. liter. de la France T. II. p. 328. ubi aetas illius Sec. V. adfigitur, Nominique, quemadmodum in Goldastiano et nostro Codice, Sancti Titulus praepositur, cujus rei tamen causa Sirmondum quidam Inquisitoribus detulerat. Ubi Autores Hist. mox cit. miror, quibus delator une personne, que l'on ne nomme pas, audit. Nominavit illum sane Theoph. Raynaudus in Apologia Valeriani Opp. T. XI. p. 93. et iterum T. XII. p. 438. Nicolaum Chichonum Ord. Minimor. Quo loco emendandus Schoetgenius Bibl. Fabric. med. lat. L. XX. qui Virum hunc Or-

dini

1053

P A T R I S T I C I

1054

dini *Minor. et medio aevo* adscribit. Ceterum *Codex* noster complures lectiones diversas et saepe frugi subpeditat. Ita Goldast. *cuncta starent elementa. Noster: coactum maris seruiret elementum. Gold. itineris necessitatem infatigatis. Sirm. infatigatus. Nost. itineris necessitate fatigatus. Gold. Luna — damna effugiat. Nost. sentiat. Gold. Quid autem rationabilem animam — expediat. Nost. expectet &c.*

XXXII. fol. 198. De *Prelatis. De Justitia Principum. De Pacientia. Quod Principes Legibus teneantur.* Singulare, quod in *Goldastiano* etiam *Codice Capita* haec continuo *Valeriani Sermonem* exceperint, qui cum ita finiat: *sequenti tempore differamus*, et materia ipsa congruat, facile induci quis potuerit olim, ut et haec de *Principum officiis Placita Valeriano* adscriberet. Sunt vero *Isidori Hispal.* apud quem L. III. *Sentent. Capita XLVIII — LI.* constituunt. Vide *Goldasti Editionem (Genevae)* apud *Petr. de la Rouiere.* 1601. p. 23. 8. et *Jac. du Breul Paris.* eod. an. p. 684. f. quorum utramque cum nostro *Cod.* contendere non inutile fuerit futuro *Isidori* editori.

Insunt praeterea *Codici* *Schemata II. Alphabetico - Arithmetica*, quorum primo p. 1. *Litarum Graecarum Nomen, Figura, Valor numericus, et comparatio cum Latinis* exhibetur. *Figura*  $\kappa\omicron\pi\pi\alpha$  ad designandum numerum 90. hic *Quo* audit et per

Y sed absque puncto imposito exprimitur. Numerus 900 figuram  $\text{¶}$ . et 1000. vocem *Mennacuse* subiectam habet. Alterum *Schema fol. 73. p. 2.* Numeros vocibus et literis *Rom.* ab *Unitate* usque ad *Mille milia* enunciatis complectitur, subiecta gemina hac *Regula: Litera numeralis minus significans si preponitur tantum demit de sequenti quantum in se habet. Litera numeralis cui titulus (id est lineola —) superscribitur transit in millenarium numerum.* Tantum de insigni hoc Volumine, quod olim *Coenobii S. Mariae Chotwich* seu *Gottvicensis O. S. B.* in *Austria* fuit.

CCLXXXIV.

VII D. 4

*Codex* membraneus lat. Sec. 242. XIV. Folior. 216. f. per duas columnas nitide exaratus et rubricis ornatus complectitur I. *Anselmi Archiepiscopi Cantuariensis Scriptoris* Sec. XI. opuscula hoc ordine:

Fol. 1. *Incipit prefacio libri monologij anselmi archiepiscopi cantuar.* Quidam fratres sepe me studiosèque precati sunt &c. Finis: *sed solus deus ineffabiliter trinus et unus.* Extat in edit. Opp. a *Gabr. Gerberonio* curata *Paris.* 1721. f. p. 3. istud *Monologium.*

Fol. 20. *Incipit prefacio libri proslologyon beati anselmi cantuariensis archiepiscopi. Postquam opusculum quoddam uelud exemplum meditandi &c.* Finis: *donec intrem in gaudium domini mei qui est*